Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 123 (4759)
ВОСКРЕСЕНЬЕ
июниин
24
1945 он

Сэн 20 мүнгэ

Нүхэр Сталин болбол дайсантай тэмсэхээр манай гүрэнэй асари ехэ хүсые бодхоожо табяад, манай Эхэ оронии, советскэ арад зонии агууехэ, түүхэтэ илалтада хүргэбэ.

Верховно Главнокомандалагшын
ПРИКАЗ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дай хэжэ, Германиие илаһан ябадалые тэмдэглэхын тулада, 1945 оной июниин 24-дэ Москвада Улаан талмай дээрэ Дайлалдажа байгаа Армиин сэрэгүүдэй, Уһан-Сэрэгэй Флодой ба Московско гарнизоной парад—**Илалтын Парад** хэхэ.

Парад дээрэ ямар сэрэгүүдые гаргахаб гэхэдэ: фронтнуудай сводно полкнууд, Оборонын Наркомадай сводно полк, Уһан-Сэрэгэй Флодой сводно полк, Сэрэгэй Академинүүд, сэрэгэй училищанууд ба Московско гарнизоной сэрэгүүд болоно.

Илалтын парадые минии орлогшо Советскэ Союзай Маршал **Жуков** хүлеэн абаха.

Советскэ Союзай Маршал **Рокоссовский** парадые командалха.

Парад эмхидхэхэ тушаа юрэнхы хүтэлбэриие Московско сэрэгэй округой сэрэгүүдые командалагша ба **Москва** городой гарнизоной начальник генерал-полковник **Артемьевтэ** даалганаб.

Верховно Главнокомандалагша
Советскэ Союзай Маршал И. СТАЛИН.

1945 оной июниин 22. № 370.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Прэзидиумэй
УКАЗ

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын Алдар" гэжэ орденууд ба „Эхын медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-ай Указай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха гэбэл:

Юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. ХОРОШУНОВА Дарья Матвеевнае—Хорпин аймагай «Победа» колхозой колхозница.
2. ШЕЛКОВНИКОВА Мария Алексеевнае—Баргажанай аймагай Толстихино деревниин гэрэй эзэн эхэнэр.

Найман хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. КАЛАГАНСКАЯ Ульяна Акимовнае—Улан-Удэ городой Железнодорожно районой гэрэй эзэн эхэнэр.
2. КОЗУЛИНА Акулина Ефимовнае—Баргажанай аймагай Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
3. Толстихина Александра Андреевнае—Баргажанай аймагай Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 3-ДАХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. БАТУРИНА Екатерина Константиновнае—Иволгын аймагай «XVIII партсъезд» колхозой колхозница.
2. ВОЛЧУГОВА Ксения Лаврентьевнае—Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
3. ГАСЬКОВА Мавра Филипповнае—Баргажанай аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
4. ЕМЕЛЬЯНОВА Парасковья Ивановнае—Иволгын аймагай Николаевск посёлкын гэрэй эзэн эхэнэр.
5. КУЗНЕЦОВА Матрёна Васильевнае—Иволгын аймагай «1-ое Мая» колхозой колхозница.
6. ЛИ-ХЕН-СЕБЕ Лукерья Андреевнае—БМАССР-эй Наркомздравай Кумысолечебницын туһалбариин ажахын хүдэлмэришэн эхэнэр.
7. МЕЛЬНИКОВА Елена Андреевнае—Иволгын аймагай «Красный Октябрь» колхозой колхозница.
8. ПЕРФИЛЬЕВА Наталья Ильиничнае—Улан-Удэ городой Пригородно районой гэрэй эзэн эхэнэр.
9. ЭРДЫНИЕВА Бадма Ринчиновнае—Иволгын аймагай Иволга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
10. ЯКОВЛЕВА Дарья Ивановнае—Улан-Удэ городой Заводской районой гэрэй эзэн эхэнэр.

Зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АНДРИЯНОВА Афанасия Алексеевнае—Улан-Удэ городой городской районой гэрэй эзэн эхэнэр.
2. КОЖЕВНИКОВА Феонна Ивановнае—Улан-Удэ городой Городской районой гэрэй эзэн эхэнэр.
3. КАМАРИНА Агния Дмитриевнае—Улан-Удэ городой Городской районой № 41 хүүгэдэй садые эрхилэгшэ.
4. МОСКВИТИНА Надежда Васильевнае—Иволгын аймагай «1-ое Мая» колхозой колхозница.
5. НИМАЕВА Хандые—Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.
6. РЕЗНИКОВА Анастасия Николаевнае—Баргажанай аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
7. РЫБАЛОВА Ольга Георгиевнае—Иволгын аймагай Иволга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
8. САНЖИЕВА Цырен-Дулма Санжиевнае—Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
9. САПУНОВА Агния Васильевнае—Иволгын аймагай Иволга тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
10. ЦЫДЕНОВА Очир Жигмитовнае—Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.
11. ШАНТАНОВА Гарма Аюшеевнае—Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.
12. ЯКОВЛЕВА Мария Васильевнае—Улан-Удэ городой Пригородно районой Мяханай комбинадай хүдэлмэришэн эхэнэр.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АМБАЕВА Лубсан-Ханда—Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
2. АСТРАХАНЦЕВА Василиса Сысоевнае—Улан-Удэ городой Городской районой «Кооператор-Комсомолец» артелиин хүдэлмэришэн эхэнэр.
3. АЮШЕЕВА Дарья Дамбаевнае—Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
4. ВЕПРЕВА Татьяна Егоровнае—Улан-Удэ городой Городской районой гэрэй эзэн эхэнэр.
5. ГАРМАЖАПОВА Бимба Гармажаповнае—Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
6. ГРОМОВА Мария Григорьевнае—Улан-Удэ городой Городской районой гэрэй эзэн эхэнэр.
7. ДВОРНИКОВА Мария Дмитриевнае—Улан-Удэ городой Городской районой гэрэй эзэн эхэнэр.
8. ДУЛЬСКАЯ Анна Михайловнае—Улан-Удэ городой Пригородно районой гэрэй эзэн эхэнэр.
9. ЖАПОВА Цырен-Дулма Жаповнае—Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.
10. ЗАГУЗИНА Афросинья Иннокентьевнае—Иволгын аймагай Гурульба тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
11. ЗАГУЗИНА Елизавета Афанасьевнае—Иволгын аймагай «1-ое Мая» колхозой колхозница.
12. ЗАГУЗИНА Ольга Павловнае—Иволгын аймагай «1-ое Мая» колхозой колхозница.
13. ИДАМОВА Бутыт Цыреновнае—Иволгын аймагай «Коминтерн» колхозой колхозница.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

СССР-эй Верховно Соведэй 1-дэхи зарлалгын XII сесси

СССР-эй Верховно Соведэй заседани тухай
ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Үсэгэлдэр, июниин 22-то, үдэшын 7 части, СССР-эй Верховно Соведэй заседаниинуудай зал соо, Кремльдэ, ССР Союзай Верховно Соведэй XII сесси нээгдэбэ.

СССР-эй Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр **И. В. Сталинай,** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй членүүдэй болон ССР Союзай Правительствын членүүдэй ложодо һуужа үзэгдэхэдэнь, тэндэ байгшад уни удаан замхашагүй нэрьемэ овациияар угтаба.

Түрүүлэгшын столой саада: Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Андреев А. А.,** Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Шверник Н. М.** болон тэдэнэй орлогшонор нүхэд **Лысенко Т. Д., Юсупов У., Асланова Ч. А., Кулагин М. В.** гэгшэд һууна.

Түрүүлэгшэ нүхэр **Андреев А. А.** болбол ССР Союзай Совнарком хадаа «Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай» законие СССР-эй Верховно Соведэй XII сессиин үзэмжэ дээрэ табина гэжэ мэдээсэбэ.

Депутат **Селезнев П. И.** гэгшын дурадхалаар ССР Союзай Верховно Совет энэ асуудалые сессиин зүблэхэ зүйл болгожо нэгэн дугаар оруулна.

Союзай Совет болон Национальностьнуудай Совет болбол палата бүхэндэ амяар-амяараа голосовалжа, «Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай» законой проект зүбшэжэ үзэхэ гүримые иимээр баталжа абапа гэбэл: Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай элидхэлые Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани дээрэ дуулаха. Элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэн ба законие баталан абаха ябадалые Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй мүн лэ хамтын заседани дээрэ хэхэ байна.

«Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай» элидхэлые Улаан Армиин Генеральна Штабай Начальник армиин генерал **Антонов А. И.** гэгшэ хэбэ.

Нүхэр **А. И. Антоновой** элидхэлэй дүүрэмсээр Союзай Соведэй болон Национальностьнуудай Соведэй хамтарһан заседани хаагдаба.

Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай

Улаан Армиин генеральна штабай начальник А. И. Антоновой элидхэл

Нүхэд депутадууд!

Советскэ Союзда мэхэтэ муухайгаар доботолон ороһон немецкэ империалистнуудта эсэргүүсэн советскэ арадай хэһэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайн манайхинай хүсэд дүүрэн илалтаар түгэсэбэ. **(Уни удаан альга ташалганууд).** Советскэ арад зон болон тэрэнэй Улаан Арми хадаа хүсэтэй ба хорото муухай дайсанда эсэргүүсэжэ, ухаалтэ тэмсэл хэхэдээ Эхэ оронойнгоо нэрэ түрэ болон бэеэ даанхай байдалые аршалжа абаа.

Европодо агрессиин гол ехэ гуламта болохо гитлеровскэ Германи гээшэ дахяад үндыхөө болитороо хяа һамна сохигдоо. Тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдынь Улаан Армида болоод манай союзнигуудай арминуудта үй бута сохигдобо. Гитлеровскэ арминууд хюдагдаһан гү, али плендэ абтаһан байна, тиихэдэ тэдэнэй дайшалхы техникэнь биса сохигдожо, яар ябта болоһон гү, али трофей боложо манайхинда ба манай союзнигуудта оробо. Улаан Армиин ба манай союзнигуудай арминуудай доботолгонуудые хэһэнэй эсэстэ дайсанай газарынь бүхыдөө эзэлэгдэнхэй. Германи гээшэ сэрэгэй ажауйлэдбэриие бүхыдэнь, горючи абаха болон стратегическэ түүхэй эдые абаха газараа алдаад байна. Германиин гүрэнэй болоод сэрэгэй захиргаанай аппарат бутаржа унанхай. Немецкэ сэрэгэй машина дууһан бута сохигдоо. Саашаа эсэргүүсэлтэ хэхэ аргаяа һалаһан Германи үгэ дуугүйгөөр капитулироваалха баатай болоо.

Байгша оной майн 9-дэ, түүхэтэ Илалтын үдэртэ нүхэр Сталин арад зондо хандаһан бэшэг соогоо иигэжэ хэлээ һэн:

«Манай Эхэ ороной эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байхын үүдэнһээ бидэндэ ушарһан агууехэ гэзгэдэл, дайнай ябаса дундуур манай арадай үзэһэн тоолошогүй ехэ хохидол ба зоболон, Эсэгэ оронойнгоо ашаг туһада үргэһэн тылдэхи ба фронт дээрэхи хатуу шанга ажал,—миил үнгэрөөгүй, дайсаниие бүримүһэн илаха ябадалаар туйлдаа хүрөө. Өөһэдынгөө оршон тогтохо ба бэеэ даанхай байхын түлөө славянска арадуудай анханай тэмсэл немецкэ булимтарагшадые ба немецкэ дарлалтые һалгааһан илалтаар дүүрэбэ.

Энээнһээ хойшо Европодо арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба арадуудай хоорондохи эб найрамдалай агууехэ туг намилзан мандажа байхал!»

Германска империализмда эсэргүү тэмсэлэй гол ехэ хүндэ хүшэрыень манай Эхэ ороной болоод Улаан Армиин бэеэ тудаһан ушарынь бүгэдэндэ мэдээжэ, тиимэ хадаа манай илалта гээшэ илангаяа гайхамшаг ехэ болоно.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай эхинһээнь абаад эсэстэнь хүртэр советско-германска фронт тэмсэлэй шиидхэхы фронт байһан юм. Советско-германска фронт дээрэ немецкэ командовани өөһэдынгөө гол ехэ хүсые болон өөрынгөө дайшалхы техникын ехэ ба һайн талыень барижа байба. Советско-германска фронт дээрэ немецкэ армиин гол ехэ кадрнуудынь хюдагдаһан, дайсанай техникын ехэнхинь үгы хэгдэһэн байгаа.

Германска империализмые хяа һамна сохихо хэрэгтэ гол ехэ хүсэн болоһон манай гүрэнэй ба Улаан Армиин агууехэ аша габьяа хадаа богоолшологдоһон Европые фашистска дарлалтаһаа сүлөөлхын түлөө тэмсэлэй бүхы дэлхэйн түүхэ домогто алдарта һайхан хуудаһан боложо орохо юм.

Манай түүхэтэ илалтануудые туйлаһан ушар шалтагаанинь юун бэ? Үндэһэ үзүүрынь хадаа иимэ гээшэ: манай социалистическэ байгуулалтын хүсэн диилдэшэгүй ехэ, манай арад зоной патриотизм ба морально-политическэ нэгэдэл, Улаан Армиин сусаршагүй хүсэ шадал, манай большевистскэ партиин эмхидхэхы ба зориг бадаруулагша агууехэ хүсэн, нүхэр Сталинай гениальна гүрэнэй болоод сэрэгэй ударидалга болоно. **(Уни удаан саг соо нэрьемэ альга ташалганууд болоно. Бүгэдөөрөө бодоно. Нүхэр Сталиниие хүндэлһэн оваци болоно).**

Улаан Армиин дай хэһэн фронт гээшэ Хойто Мүльһэтэ океанһаа Хара далай хүртэр хабтайгаад, Кавказай хада хабсагай хүртэр ошоһон байна.

Иимэ условидо, советскэ арадай эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалые аршалхын түлөө, зэбүүн муухай дайсаниие дарахын зорилгоор манай гүрэн хадаа Улаан Армиие айхабтар ехэ хүсэн болгохын тулада угаа ехэ хүн зоной ба материальна ресурснуудые гульдхаха баатай болоо. Дайн сэрэгэй дүүрэхэ багта Улаан Армимнай энхэ амгалан сагайхида орходоо өөрынгөө составта дүрбэ дахин олон дивизитэй болоод байба **(Альга ташалганууд).**

Зүгөөр, мүнөө сагай дайн сэрэгтэ илажа гарахын тулада гансал олон тоотой армитай байха гээшэ бага байна. Үнгэрэгшэ дайн хадаа моторнуудай дайн, угаа олон ба элдэб янзын техникын дайн байлдаан болобо гээшэ. Улаан Армимнай гансал угаа ехэ арми байһаараа бэшэ, мүн тэрэнэй техническэ зэбсэглэлгэнь тоогойшье талаар, дайшалхы шанарайшье талаар мүнөө сагай дайнай эрилтые хүсэд хангажа шадаха байһан хаданя тэрэмнай Правительство болон Верховно Главнокомандованиин зүгһөө өөрынгөө урда табигдаһан хамаг бүхы зорилгонуудые илалта түгэлдэрөөр шиидхэжэ шадаа.

Улаан Армимнай мүнөө сагай олон тоото ба айхабтар хүсэтэй артиллеритэй байна гээшэ, тэрэнь Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай ябаса соогуур энхэ амгалан сагайхида орходоо таба дахинһаа үлүү ехэ боложо нэмэбэ.

Немецко-фашистска сэрэгүүд Советскэ Союзда муу мэхэтэйгээр доботолоод байхадаа түрүүшын үедэ танкнуудай тоогой талаар нилээд булюу байһан юм. Дайсанай иимэ булюу байһыень усадхахын тулада манай танкова ажауйлэдбэриие хүсэ шадалаа зангидажа хүдэлмэрилхыень эрибэ.

Дайн байлдаан соогуур мүнөө сагай шэнэ янзын танкнуудаймнай тоо хадаа амгалан байха сагта бии байһан мүн лэ тиимэ танкнуудай тоодо орходоо арбан таба дахин нэмэһэн байна. **(Альгаташалганууд).** Энэ хадаа дайнай боложо байһан газар дээрэхи байдалые, манда туһатайгаар эрид хубилгаба. «Немецүүдэй танкнуудаар булюу байһыень огтолон һалгаажа, тэрээгээр манай армиин байдалые үндэһөөрынь һайжаруулха» гэжэ нүхэр Сталинай табиһан зорилго амжалтатай һайнаар шиидхэгдэһэн байгаа. Тэрээнһээ гадна, манай сэрэгэй ажауйлэдбэри хадаа дайн байлдаан соогуур хүндэ болон хүнгэн самоходно артиллериие шэнээр байгуулба. Дайн сэрэгэй хоёрдохи хахадтань байлдаанай боложо байһан газарта манайхинай танкнууд болон самоходно артиллери булюу байжа гараба. Тиимэһээ айхабтар ехэ хэмжээтэй оперативна манёврнуудые бэелүүлхэ, дайсанай ехэ ехэ бөөгнэрэлгэнүүдые бүһэлэн хүреэлхэ, тэрэниие дууһан үгы хэтэрээ мүрдэн намнаха аргатай байгаабди.

Агаарта тэмсэл хэхэ оршон байдал хадаа дайн сэрэгэй түрүүшын үедэ манда мүн лэ хэсүү бэрхэ байһан юм. Дайсан болбол самолёдуудай тоогоор нилээд булюу байба. Манай авиационно ажауйлэдбэриие хүсэтэй болгожо дэлгэрүүлһэнэй ашаар дайн сэрэгэй хоёрдохи хахадтань бидэнэр агаарай оршон байдалые эрид шууд хубилгаһан байгаабди. Агаарта булюу байдал хадаа дайнай эхилээд байһан түрүүшын үеынхидэ орходоо, дайнай дүүрэхэ багта таба дахин ехэ боложо ургаһан манай авиациин талада оробо гээшэ.

Техническэ түрэлэй сэрэгүүдые хүгжөөхын хажуугаар, армиин үндэһэ һууринь болохо—ябган сэрэгүүд улам хүсэтэй боложо ба дайшалхы техникээр зэбсэгжүүлэгдэжэ байба. Дайнай боложо байһан жэлнүүдтэ ябган сэрэгүүд болбол автомат, танк буудаха зэмсэгүүд, зенитнэ хэрэгсэлнүүд, томо калибрын пулемёдууд, миномёдууд болон бусад ондоо янзын буу зэбсэгүүдые угаа олоор абаа һэн. Иимэ ехэ техническэ зэбсэгжүүлгэ хадаа ябган сэрэгүүдэй бэеэ хамгаалха болон доботолхо арга-боломжонуудые нилээд ехэ болгоһон ба үсөөхэн тоотой амиды хүсэтэйгөөр дайшалхы зорилгонуудые амжалтатай һайнаар дүүргэхэ аргатай болгоһон байха юм.

Баһа бусад түрэлэй сэрэгүүдшье мүн лэ ехээр хүгжэһэн ба техническэ зэбсэгжэлгэнүүдые абаһан байна.

Нүхэд депутадууд! Иимэ ехэ ба техническэ хүсэтэй армиие байгуулха ябадал хадаа угаа ехэ хүсөөе зангидан гаргахые манай гүрэнһөө эрибэ. Оромнай хэдэн миллион ажалша хүнүүдые мори унаа болон транспортын нилээд ехэ хубиие (автомашинанууд, тракторнууд болон морид) Эхэ ороноо аршалан хамгаалхаар үгөөд байхадаа үшөө фронтын материальна эрилтэнүүдыешье бүхыдэнь хангажа байха ёһотой байба.

Эдэ бүхы ушарнууд хадаа манай арадай ажахыда угаа ехэ хүндэ бэрхэшээлнүүдые, арад зонломнай хэсүү бэрхэшээл ба хохидол ядарал ушаруулһаниинь элитэ.

Хэрбээ мүнөө сагай дайн сэрэгэй эрилтэнүүдые манай ороной хүсэд хангажа шадаха сэрэгэй ажахы үгы байгаа юм һаань, мүнөө сагта амжалтатайгаар дайлалдахын арга олгодог алибүхы резервнүүдэй байгаагүй юм һаань сэрэгэй үеын бэрхэшээлнүүдые шууд һайнаар дабажа гараха болон манай Улаан Арми шэнги иимэ хүсэтэй армиие байгуулхын аргагүй байһаниинь элитэ ойлгогдоно бэзэ.

1931 ондо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай эхилхэһээ арбан жэл урда тээ, социалистическэ ажауйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй Бүхэсоюзна түрүүшын конференци дээрэ нүхэр Сталин иигэжэ хэлэһэн байгаа:

«Бидэнэр түрүү оронуудһаа 50—100 жэлээр гээгдээбди. Иигэжэ холо гээгдэһэнээ арбан жэл соо хүсэхэ ёһотойбди. Нэгэ һаа бидэнэр энээниие бүтээхэбди, нэгэ һаа маниие нуга дараха байна».

Маниие нуга дараагүй! Бидэнэр болбол энээнэй урда тээ эгээн хүсэтэй байхадаа диилэжэ абаһан Европынгоо хамаг бүхы ресурсые манда эсэргүү тэмсэлдэ хэрэглэһэн, ажауйлэдбэриингөө талаар хүсэн түгэс гүрэнүүдэй нэгэн болохо Германиие даража илаабди. Сталинска табан жэлнүүд гээшэ манай оронииие шэнэдхэн байгуулһан хадань бидэнэр илажа гараабди. Советскэ Союз хүсэн түгэс гүрэн болонхой, тиимэ байһаниинь дайнай ябаса болон результадууд дээрэһээ эли тодоор гэршэлэгдэнэ. Манай социалистическэ экономика гээшэ иимагта хэсүү бэрхэ условидо буу зэбсэгээр, орёо оньһон машинанууд болон механизмуудаар, хүсэд хэрэгтэй болохо эдеэ хоол болон түүхэй эдээр хангажа шадаха аргатай байба.

Агууехэ советскэ арад, эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, эрэгтэй эмэгтэй колхознигууд, манай интеллигенци хадаа шэн габьяата ажал хэжэ, Улаан Армидаа дайшалхы техникэ болон илалта туйлахын тулада шухала хэрэгтэй хамаг бүхы юумые үгэжэ байхын тулада алибаа юумэ хэһэн бүтээһэн байна. Улаан Арми, тэрэнэй боецүүд, офицернүүд болон генералнууд гээшэ зонойнгоо нэрэ түрэдэ хүрэмөөр арад зондоол адли эрхим һайн байжа, тэрэнэй этигэл найдабариие харюулһан, дайсанаа дараха илалтын тулада оронойнгоо үгэжэ байһан техникэ болон ресурсые угаа хүсэдөөр ба шадамар бэрхээр хэрэглэхэ шадабаритай байгаа.

Нүхэд депутадууд!

Европодо дайн сэрэг дүүрөө. Советскэ Союзда энхэ амгалан хүгжэлтын саг эхилээ. Манай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үмэнэ шэнэ шэнэ зорилгонууд табигдаад байна. Манай зэбсэгтэ хүсэнүүд советскэ гүрэнэй сэрэгэй хүсэ шадалай туйлай шухала фактор, эб найрамдал ба бүгэдэ ниитын аюулгүй байдалые сахихын фактор боложо урдынгаа янзаар байхадаа дайнай ушаруулһан шархануудые шэнэ оршон байдалда амгалан түбшэнөөр эдэгээхэ, арад зонойнгоо ажаһуудал болон культура болбосоролые дээшэлүүлхын зорилгоор ажал хүдэлмэрэе амгалан түбшэнөөр үргэлжэлүүлхэ арга-боломжонуудые Эхэ орондоо олгожо хангаха ёһотой. Дайн сэрэгые илалта түгэлдэрөөр дүүргэһэнэй дашарамда эдэ зорилгонуудые бага хүсэтэйгөөр шиидхэжэ шадаха байнабди, тиимэ хадаа дайн байлдаанай үедэ манайда байһандал адли тиимэ олон тоото армиие барижа байһанаймнай хэрэггүй. Улаан Армиин тооеынь хорооходо болон наһажаал болоһон сэрэгшэдые табижа, гэр бүлэнэртэнь амгалан байдалай зохёохы ажал хэхээр бусааха аргатайбди, тиин оронаймнай ашаг туһашье тиихые эрижэ байна.

Энээнтэй зохилдуулан Арадай Комиссарнарай Совет болбол Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай законой проектые ССР Союзай Верховно Соведэй XII сессиин үзэмжэ дээрэ табина. Тиихэдээ түрүүшын ээлжээндэ сэрэгэй алба хэжэ байһан аад, дээдэ захаһаань тоолоходо арбан гурбан жэл соохи аха наһанай хүнүүдые албанһаа табихаар проект соо хараалагдана.

Түрүүшын ээлжээндэ албанһаа табилгые 1945 оной хоёрдохи хахадай турша соо хэхэ болоно. Сэрэгэй албанһаа бүхыдэнь табиха ябадалые эмхитэйгээр ба түсэбтэйгөөр хэхын тулада сэрэгэй албанһаа табилгада ээлжээтэй байха шухала. Баһа түмэр харгын нормальна һайнаар хүдэлхэ ябадалые сахихын ба албанһаа табигдагшадые ажал хүдэлмэридэ үлэмжэ һайнаар оруулжа байхын тулада ээлжээтэй байха шухала.

Армиһаа олон миллион хүнүүдые табиха гээшэ айхабтар ехэ гүрэн түрын шухала хэрэг мүн. Тэрэ хадаа энэ хэрэгые бэелүүлхэ нарин нягта түсэб зохёохо, онц эмхитэй байха болон албанһаа табигдагшадые материальна талаар хангаха угаа ехэ хэмжээ-ябуулгануудые хэхыень сэрэгэй командованиһаа эринэ. Тиихэтэй хамта албанһаа табилга хадаа советскэ болон партийна организацинуудай үмэнэ туйлай шухала политическэ болон ажахын золигонуудые табина. Тэдэ зорилгонуудай гол шухалань гэхэдэ, Улаан Армиһаа табигдаһан шэн габьяата советскэ сэрэгшэд тухай эсэгэ эхын оролдолго гаргаха ябадал болоно.

Албанһаа табигдагшадта анхаралтай оролдолготойгоор хандаха гээшэ үнэхөөрөө арад зоной Правительство болохо Советскэ Правительствын политикын үндэһэн ушар удхаһаа гарана.

Өөһэдынгөө сэрэгшэд болон тэдэнэй гэр бүлэнэртэ Советскэ Правительствын болон советскэ арад зоной анхарал оролдолго хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ тусгаар ехэ болоһон байна.

Мүнөө үедэ Улаан Армиһаа табигдаһан хүнүүд тушаа бүри ехэ анхарал оролдолго гаргаха шухала.

Нүхэр Сталин болбол дэлхэй дэ-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Улаан Армиин генеральна штабай начальник А. И. Антоновой элидхэлэй үргэлжэлэл

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

гэ бии байһан хамаг бухы үнэтэ капиталнуудһаа эгээн үнэтэй ба эгээн шиидхэлы капиталнь хүнүүд, кадрнууд болоно гэжэ бидэниие һургадаг байна.

Танай үзэмжэ ба баталамжада табигдаһан энэ законой проект хадаа хүн улад тухай сталинска анхаралые гаргажа байһаниие эли тодоор харуулна.

Законой проект болбол албанһаа табигдагшадые материальнаар хангаха хэдэн олон хэмжээ-ябуулгануудые хараална.

Албанһаа табигдагшад баранадаа нэгэ дүүрэн гутал хубсаһа, мүн тэрэшэлэн нютагтаа хүртэр ошохо-доо замдаа хэрэгтэй эдеэ хоолоор хангагдахаар закон соо хараалагдана.

Дайнай үедэ манай оронһо угаа ехэ гаргаша болоһон байһашье Правительство болбол албанһаа табигдагшадта бултандань нилээд ехэ мүнгэ үгэжэ туһалха хэрэгтэй байна гэжэ тоолоно. Дайлалдажа байгаа армиһаа табигдагшад бүгэдөөрөө Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ армида алба хэһэн жэл бүхэнэйнгөө түлөө нэгэн доро мүнгэн шагнал абаха гуримые доро хэлэгдэһэн хэмжээтэйгээр законой проект соо тогтооһон байна гэбэл:

нниитэ сэрэгэй тарифаар мүнгэн салин абажа байһан бухы түрэлэй сэрэгүүд болон албанай рядовой составта—алба хэһэн жэл бүхэнэйнь түлөө жэлэйнь оклад;

нэмэлтэ салин абадаг специальна частьнууд болон подразделениин рядовой составта—алба хэһэн жэл бүхэнэйнь түлөө хахад жэлэйнь оклад;

бухы түрэлэй сэрэгүүдэй сержантска составта—алба хэһэн жэл бүхэнэйнь түлөө хахад жэлэйнь салингые тушаалайнь хирэ зэргээр 900 түхэриг хүртэр ба 300 түхэригһөө доошо бэшэ хэмжээтэйгээр;

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үе соо алба хэжэ гараһан офицерскэ составта:

Нэгэ жэлдэ—хоёр һарын оклад,
Хоёр жэлдэ—гурбан һарын оклад,
Гурбан жэлдэ—дүрбэн һарын оклад,
Дүрбэн жэлдэ—табан һарын оклад.

Тэрээнһээ гадна законой проект болбол албанһаа табигдагшадай нютагтаа бусажа ерэһэн сагһаань хойшо һарын болзорһоо оройтонгүй ажал хүдэлмэри олгожо үгэхыень союзна ба автономно республиканuудай совнаркомуудые, ажалшадай депутадуудай соведэй хизаарай болон областной исполкомуудые, городской районууд соохи предприяти, албан газар болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалба.

Албанһаа табигдагшадта ажал хүдэлмэри олгохо дээрээ Улаан Армида ябахадаа тэдэнэй олоһон дүй дүршэл болон мэргэжэлыень хаpалсаха ба тэдэнэй армида ошоһоон түрүүн хэжэ байһан хүдэлмэриһөөнь доошо бэшэ ажал олгохо гэжэ законой проект хараална.

Законой проект болбол албанһаа табигдагшадые гэр байра болон түлишөөр хангаха гэжэ хараална.

Хүдөө нютагуудта ажалшадай депутадуудай соведүүд болон колхозуудай правленинүүд хадаа албанһаа табигдагшадай ажал хүдэлмэридэ ороходонь, мүн тэрэшэлэн гэрэй ажалтай болоходонь али болохо туһаламжа үзүүлхэ гэжэ законой проектээр уялгалагдана.

Немецүүд саг зуура эзэмдэһэн районуудта манай арадай ажахыда али тухай ехэ гарза гай ушаруулһаниинь бүгэдэдэ мэдээжэ. Ушар иимэһээ Улаан Армиин албанһаа табигдаһан олоншор хүнүүдэй гэртээ бусахадань, тэдэнэй ажалынь һандаргагдаһан гү, али хооһоруулагдаһан байха болоно. Хуули захирgaанай худөө нютагуудай органуудһаа болон колхозуудһаа законой проектын ёһоор албанһаан табигдагшадай ажахыень һэргээн бодхоохо хэрэгтэй туһалха уялгатай.

Немецкэ эзэмдэлһээ хохидоһон газар нютагуудта союзна болон автономно республиканууд Арадай Комиссарнарай Соведүүд, ажалшадай депутадуудай хизаарай болон областной исполкомууд хадаа албанһаа табигдаһан аад, гэр байрануудые бариха гэһэн гү, али һэльбэн заһаха гэжэ хэрэглэһэн хүндэ барилгын модо бэлдэхын тулада мүнгэ отолхо ёһогүй түлөөһэргүйгөөр һаhалжа үгэхэ уялгатай.

Мүн энэ законой проектын ёһоор, коммунальна гэр байрын барилгада мүнгэ гаргаха Бүхэсоюзна банк (Цекомбанк) хадаа немецкэ эзэмдэлһээ хохидоһон районуудта албанһаа табигдаһан хүнүүдэй гэр байрануудаа һэльбэн заһаха ба шэнээр барихынь тулада мүнгэ хэрэглээд байгаа хадань 5-һаа 10 мянган түхэриг хүртэр мүнгэ 5-һаа 10 хүртэр жэл соо бусааха болзортойгоор гаргажа үгэхэ уялгатай.

Танай баталамжа дээрэ ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведэй табяад байһан законой проектын ёһоор албанһаа табигдаһан хүнүүдые хангаха тушаа хараалһан гол хэмжээ-ябуулгануудынь иимэ гээшэ.

Эдэ бухы хэмжээ-ябуулганууд болбол Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнда ябалсажа, өөһэдынгөө үүргэ уялгые Эхэ оронойнгоо үмэнэ үнэн сэхээр дүүргээд, мүнөө энхэ амгалан ажалдаа бусахаа байһан Улаан Армиин сэрэгшэд тухай Советскэ Правительствын болон нүхэр Сталинай өөрынь анхарал оролдолго гаргаһанай эли тодо гэршэ мүн.

Законой проектээр хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай али тухай шухала байһаниинь ойлгосотой. Ушарынь хадаа шэрүүн муухай дайсантай хүндэ хүшэр, шуһата тэмсэлые дүрбэн жэл соо хэжэ, энэ тэмсэлдэ өөһэдынгөө хүсэ шадалыешье, ами бэеыешье хайралаагүй, яахын аргагүй ехэ хохидол ядаралые үзэжэ, угаа ехэ баатаршалга гаргаад, хүсэд илалта туйлаһан манай шэн габьяата сэрэгшэд тухай асуудал мүнөө табигдаад байнабшуу. Эсэгэ орондоо үнэн бэеэ гүнзэгыгөөр үгэнги, шахаан тангаригтаа үнэн шүтэнги, жэшээлэшэгүй эрэлхэг зориг, сэрэгэй мэргэжэл шадабари харуулжа, шуһаа адхажа Улаан Армиин сэрэгшэд манай арад зониие богоолшолго болон хюдалгаһаа аршалан абарба гээшэ.

Нүхэд депутадууд!

Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай законой проектые сессидэ зүбшэн хэлсэжэ баталаад байхадань манай гүрэн энхэ амгалан байдалда ороходо тээшэ үргэн алхам хэхэ болоно. Улаан Армимнай тоонь хорохо байна, теэд Улаан Арми болбол манай социалистическэ Эхэ оронойэрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалхын найдамтай түлгүүри, эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байдалые аршалан хамгаалхын хүсэтэ зэбсэг байһан зандаа үлэхэ юм.

Мүнөө үедэ зорилгомнай юун байнаб гэхэдэ, энээнһээ хойшошье, Советскэ Союзай зэбсэгтэ хүсэнүүд манай агууехэ Эхэ оронойнэрэ түрэдэ хүрэмөөр хэмжээтэ байха, мүн саашадаашье энхэ амгалан сагай эрхэ байдалда манай гүрэнэй эбдэршэгүй бата обороной үндэһэ һуури болохо сэрэгэй экономическа хүсэ шадал улам хүгжэжэ ба бүхэжэжэ байхань шухала.

Илалта туйлаад байхадаа Улаан Армимнай һанаагаа амаршаха ёһогүй. Улаан Армиин генералнууд болон офицернүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын илалта түгэлдэр агууехэ дайнай дайшалхы дүй дүршэлые гүнзэгыгөөр шудалха, тэрэниие бодомжолжо үзэхэ ба советскэ сэрэгэй наукые улам саашань хүгжөөхэ ёһотой. Улаан Армиин сэрэгэй ба политическэ хүмүүжүүлгые дайшалхы бэлэдхэл хэхэ хамаг бүхы хүдэлмэреэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай олгожо үгэһэн тэрэ бүхы шэнэ юумые анхаралдаа абахаар ябуулха хэрэгтэй.

Улаан Армиин албанһаа табигдажа ошоһон манай дайшалхы нүхэдүүд хадаа агууехэ зохёон байгуулха хүдэлмэридэнь Эсэгэ орондоо шадаал һаа ехээр туһалха ёһотой. Тэдэнэ өөһэдынгөө уялгануудые баһал эрхимээр дүүргэхэ бэзэ гэжэ сохом найданабди.

Нүхэд депутадууд!

Германиие дараһан Советскэ Союзай агууехэ түүхэтэ илалта болбол Дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составһаа түрүүшын ээлжээнэй хүнүүдые албанһаа табиха тухай законой проектые танай үзэмжэ дээрэ табиха аргые ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Соведтэ олгобо гээшэ.

Советскэ Союзай арадууд энэ түүхэтэ илалтын гайхамшаг ехэ байһыень мэдэрээд байхадаа манай илалтануудые зоригжуулагша болон эмхидхэгшэ, өөрынгөө гениальна вождь болон полководец нүхэр Сталин тээшэ һанал бодолоо хандуулан шэртэн хаража байнад. **(Бүгэдөөрөө бодоно. Үни удаан альга ташалган, «Ура» хашхаралдалган болоно).**

Дайн сэрэгэй эхилхэһээ бүри урда тээ нүхэр Сталин, болбол ерээдүйн сагай байлдаануудай шэрүүн хатуугаар болохо байһыень алад хаража мэдээд, харин булимтарагшадай добтолгоһоо Эхэ ороноо ба Октябриин агууехэ илалтануудые аршалан хамгаалхаар советскэ арад зоной хүсэ шадалыень бэлдэжэ байгаа һэн.

Дайн сэрэгэй эгээл хэсүү бэрхэ сагта нүхэр Сталин сэрэгэй хүтэлбэриин хамаг бүхы хүндэ хүшэрыень бэе дээрээ даажа абаа һэн. Манай тэмсэлэй хамаг бүхы участогууд дээрэ: стратегиин, оперативна искусствын болон тактикын талаар, зэбсэгтэ хүсэнүүдые эмхидхэхэ болон байгуулха резервүүд болон командна кадрнуудые бэлдэхэ талаар, армиие дайшалхы техникээр зэбсэгжүүлэн хангаха талаар, тылые эмхидхэхэ хэрэгтэ, мүн тэрэшэлэн гүрэнөө ударидаха бусад һалбаринуудташье—хаанаяанагүй нүхэр Сталинай бата найдамтай хүтэлбэри заабариие харадаг байгаабди. **(Нэрьемэ альга ташалганууд).**

Нүхэр Сталин болбол дайсантай тэмсэхээр манай гүрэнэй асари ехэ хүсые бодхоожо табяад, манай Эхэ орониие, советскэ арад зониие агууехэ, түүхэтэ илалтада хүргэбэ. **(Альга ташалган).**

Энэ илалта хадаа манай орон урдынхидаал адли арадуудай эб найрамдал ба эрхэ сүлөөгэй түшэг түлгүүри болоһон зандаа байгаад, дайнай хойшолонгуудые түргэнөөр усадхаха, саашадаа экономическа болон культурна ургалтын замаар шууд һайнаар ябаха байһандань советскэ арадта шэнэ хүсэ ба этигэл найдабари түрүүлжэ үгэнэ.

Нүхэд депутадууд! СССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол дайлалдажа байгаа Армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай законой проектые, танай үзэмжэ ба баталамжа дээрэ табина гээшэ. **(Альга ташалган).**

Газар уһалдаг звенонууд

Уһалагдаһан газарһаа сабшалан, хадалангай үндэр ургаса абтадагынь дүршэл дээрэ элирүүлһэн түрүү хүнүүд уһалуурииин хүдэлмэри зүбөөр ба саг болзор соонь үнгэргэдэг байна. Иволгын аймагай «Авангард» колхозой газар уһалха хүдэлмэридэ 6 хүнһөө бүридэһэн звено хабаадана. Тус звеноe колхозой мелиоратор Лавр Иванович Гермушев хүтэлбэрилдэг юм. Лавр Иванович звеногойнгоо член бүхэндэ тусхай даалгабари үгэнхэй. Зарим членүүдынь газар уһалдаг, зарьманиинь сабшалангай шугы бүргааһа сэбэрлэдэг байна. Эдэнэр хабар эртэ байхада хүдэлмэреэ эхилжэ, 22 километр газарта һубаг канава шэнээр малтаһан ба гол мүрэнүүдэй хэдэн хаалта заһабарилһан байха юм. Газар уһалха хүдэлмэриин бэлэдхэл саг соонь һайнаар дүүргэһэнэйнгээ ашаар эдэнэр түхэреэн сүүдхэ соо газараа уһална. Үндэр ургасын түлөө барандаа мүрысэжэ, иимэ эршэтэйгээр оролсоһон тус звеногойхид богони болзор соо 200 гектар таряалан ба 650 га сабшалан эрхим шанартайгаар уһалаа.

«Майн 1» колхозой газар уһалагшад (хүтэлбэрилэгшэнь нүхэр Загузин) хэды шэнээн газар уһалха, хэды шэнээн ургаса абахаяа һайса мэдэнхэй юм. Тиин, эдэнэр хүдэлмэридөө нэгэн хүн шэнгеэр хабаадалсажа, үндэр ургасын хойноһоо хормойгоо шуужа оролсонхой. Эдэнэрэй хүсөөр 800 гектар сабшалан нэгэ дахин ба 300 га хоёрдохёо уһалагдаһан байна.

«Улаан Оронго» колхоз газар уһалха һубаг канавануудые заһабарилха хүдэлмэридэ апрель соо үдэр бүри 20 хүниие гаргаһан байха юм. Тэрэнэй ашаар колхозой мелиоратор нүхэр Амуктуев өөрынгөө звеногойхидтой хамта 1950 га сабшалан эрхим шанартайгаар уһалаа.

Газараа уһалжа сабшалангай үндэр ургасын түлөө тэмсэжэ байһан эдэ түрүүшүүлэй ажал бүгэдэндэ үльгэр жэшээ боложо үгэмөөр байна.

В. КОЗЛОВ, БМАССР-эй Наркомземэй мелиоративна Управлениин начальник.

Огородой бригадын түрүүшүүл

Огородой үндэр ургасын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байһан «Победа» колхозой (Кабанск) членүүд овощь тариха түсэбөө үглөө мүнөөгүй дүүргахөөэ байна.

Дарья Абдеевна Попова гэгшын хүтэлбэрилдэг огородой бригадын членүүд полевой хүдэлмэри эхилһэнһээ хойшо ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар туйлажа байха юм. Залуушуул Мария Хлызова, Надежда Мошева, Александра Новосельцева гэгшэд түрүү ажалаараа тусгаар шалгардаг юм.

Тус колхозой огородой нэгэдэхи бригадын членүүд дээрэхи бригадынхидта булигдахагүйн түлөө баһал бушуу түргэнөөр ажаллана. Бригадын түрүүшүүл Ксения Егорова, Анна Егорова, Парасковья Новосельцева гэгшэд эдэн соогоо иланхай.

Партийна ажабайдал

ВКП(б)-гэй Хориин айкомой пленум болобо

ХОРИ. **(Манай корреспондентһээ).** Һаяхан, эндэ ВКП(б)-н айкомой ээлжээтэ пленум болоно, «ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол обкомой хүдэлмэри тухай» партиин Центральна Комитедэй тогтоолой болон ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй шиидхэбэриин хэрэгээр дүүргэгдэжэ байһан тухай» асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Филипповэй элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Дээрэ дурсагдаһан шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө аймагай партийна организаци һүүлэй һаранuудта ехэхэн хүдэлмэри хэжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдые тус шиидхэбэриин үндэһөөр, гол түлэб шэнэдхэн табижа шадаһан байна. Партийно-политическэ ба эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдые һайжаруулжа шадаһанайнгаа ашаар аймагай партийна организаци олонхи колхозуудаа ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлһэн байна.

Аймагай олонхи колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Июниин 10-ай мэдээгээр тус аймагай колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые: адуу моридоо—100 процент, эбэртэ малаар—111 процент, хонин ямаагаар—137 процент дүүргэжэ, БМАССР-эй СНК-гэй ба ВКП(б)-гэй обкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Энэ жэлдэ тус аймагай колхозууд шубуу үсхэбэрилхэ хэрэгые үргэнөөр хэбэ. Һүүлэй мэдээгээр эндэхи колхозууд шубуу үсхэбэрилхэ түсэбөө 70 процент дүүргэөд, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэхэ бүхы аргаболомжотой. Тэрэшэлэн хабарай тарилгые хаһа саг соонь агротехническэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэһэн колхозууд олон бии. Жэшээнь, июниин 10-най мэдээгээр ороһото-бобово культура тариха түсэб 100,4 процент, бүхы дээрээ яровой культурын тарилга—98 процент дүүргэгдэбэ.

Олонхи түрүү колхозууд—Ленинэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ болон бусад хэдэн колхозууд адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые холо үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, хабарай тарилгые саг болзор соонь эрхим һайн шанартайгаар дүүргэжэ шадаһан байгаа.

—Гэбэшье, манай хүдэлмэридэ дутуу дунда зүйлнүүд яһала олон бии. Зарим партийна эхин организацинууд, тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдые ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба партиин обкомой пленумэй шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор шэнэдхэн табижа шадаагүй дээрэһээ ажахын зарим нэгэн һалбаринууд ехэхэн гээгдэлтэй,—гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Түбхын түрүүнхэ, тэндэхи нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд тон хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан баримтанууд пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ. Модо урадхуулха түсэбүүдые—Курбын леспромхоз оройдоо 67 процент, Хориин леспромхоз—78 процент, Хандагатайн леспромхоз—100 процент дүүргэбэд.

Райпромкомбинат хахад жэлэйнгээ үйлэдбэриин программые арайхан гэжэ 40 процент, Райпищекомбинат—99 процент, Мелькомбинат мини 58 процент дүүргэбэ. Энгельсын нэрэмжэтэ ба «20 лет Октября» гэжэ олзоборилгын артельнүүд хахад жэлэйнгээ программые 25—50 процентһээ дээшэнь гаргаагүй байха юм. Уполнаркомзагай хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ үедэ обор нобшоор хүдэлмэрилбэ. Тиимэһээ һүүлэй мэдээгээр гүрэндэ уялгата ёһоор тушааха түсэбөө аймагай колхозууд тон хангалтагүй дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, һү тушаалга—11 процент, үндэгэ—69 процент, брынзэ—41 процент, ноoһо тушаалга—57 процент дүүргэгдэбэ.

«Родник», «Победа», Шмидтын нэрэмжэтэ колхозуудай партийна организацинууд болон правленинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилһэн дээрэһээ, тус колхозууд малажал үсхэбэрилхэ түсэбүүдээ, мүн тарилгын хүдэлмэриие холо дүүргээгүй байшоо. Нэрлэгдэгшэ колхозуудаар малай гээлтэ хоролто ехэхэн хэмжээндэ хүрөө. Хабарай тарилгые агротехническэ заабариин үндэһөөр үнгэргэжэ шадаагүй, харин гүрэгые үбэршэлхэ болон гээлтэ хохонэй зүгһөө үгтэһэн үрһээ хүрэнболтодо оруулха ябадалнуудые ехээр гаргаһан байна.

Нүхэр Филипповэй элидхэл тушаа 20 хүн үгэ хэлэжэ, партиин айкомой, тэрэнэй таһагуудай болон зарим партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые шүүмжэлэлгэ үргэнөөр хэжэ элирүүлбэ. Хориин ба Удын МТС-үүдэй хүдэлмэридэхи ехэхэн алдуу эндүүнүүд элирүүлэгдэбэ. Тус МТС-үүдэй тракторна паркын хангалтагүй хүдэлмэрилжэ байһан ушарһаа зарим колхозуудай тарилгын түсэб дүүргэгдээгүй байхаһаа байтагай, пар хахалха түсэб тиимэ гэшэгүй һулаар дүүргэгдэнэ.

Пленум болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудалаараа дэлгэрэнгы шиидхэбэри баталан абаа. Мүнөө энэ шиидхэбэритэй танилсахын тулада партийна эхин организацинуудаар хаа-хаанагүй хамтын суглаанууд бүхы коммунистнуудай эдибхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэгдэжэ байна.

Ц. ГАРМАЕВ.

ВКП(б)-гэй Обкомой XIX пленумэй һүүлээр юу хэгдээб

Иволгын айкомой ээлжээтэ пленум дээрэһээ

ИВОЛГА. **(Телефоноор абтаба).** Июниин 21—22-то партиин айкомой ээлжээтэ пленум болобо. «ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй ба 2-дохи аймпартконференциин шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын ябаса тухай» ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Л. Жалсабон элидхэл хэбэ. Энэ элидхэлэй онсо илгаань юуб гэхэдэ нюур сахихагүй шүүмжэлэлгэ хэжэ, олонхи партийна эхин организацинуудай хүдэлмэриин ехэхэн дутуунуудые элирүүлбэ.

ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй ба аймагай партийна конференциин шиидхэбэринүүдые үдэр бүриингөө хүдэлмэридэ гарай хүтэлбэри болгожо, олонхи партийна эхин организацинууд колхозуудаар ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ тушаа нилээнгүй эмхидхэлэй хүдэлмэри хэбэ. Хабарай тарилга нёлондонойхидо орходоо һураггүй һайн шанартайгаар богонихон болзор соо үнгэргэгдөө. Һүүлэй мэдээгээр тус аймагай колхозууд эбэртэ мал үсхэбэрилхэ түсэбөө 101 процент, хонин ямаадаар—122 процент, моридоор 96 процент дүүргэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ (Гильбира), «8-е марта», «Коминтерн», «Авангард» колхозууд мал үсхэбэрилхэ түсэбөө бүхы түрэлөөрынь үлүүлэн дүүргэбэ. Аймагай 2 МТС тарилгаар республика соогоо түрүү һуури эзэлжэ гараа.

Нүхэр Жалсабоной элидхэлэй ба үгэ хэлэгшэдэй шүүмжэлэлгэһээ тобшолол хэхэдэ, аймагай олонхи партийна эхин организацинууд партиин обкомой пленумэй болон аймагай партконференциин шиидхэбэринүүдые хангалтагүйгөөр бэелүүлнэ. Адуу мори үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые 16 колхоз дүүргээгүй байһаар. Тэрэшэлэн «Красный пахарь», «1-ое Мая», Калининай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудаар малай гээлтэ хоролто үргэлжэлһөөр. Тус колхозуудай парторганизацинууд энэ байдалые усадхаха тушаа партийно-политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр хэжэ байһан баримтанууд пленум дээрэ элирүүлэгдэбэ.

Адууһа малые, илангаяа гүүдые оороондо оруулха кампани тиимэ гэшэгүй һулаар ябуулагдана. Тэрээнһээ гадна, малажалдаа бата бэхи үбһэ тэжээл байгуулха хүдэлмэри хэгдэнэгүй. Үбһэ болон таряахуряалгын хүдэлмэридэ бэлэдхэл хэжэ байһан колхозууд үсөөн тэды тоологдоно. Аймагай колхозууд мүнөө жэлдэ овощьной культуранuудые тариха түсэбөө холо дүүргээгүй. Нютагай ажаүйлэдбэриин болон олзоборилгын предприятинууд үйлэдбэриингөө программые дүүргээгүй.

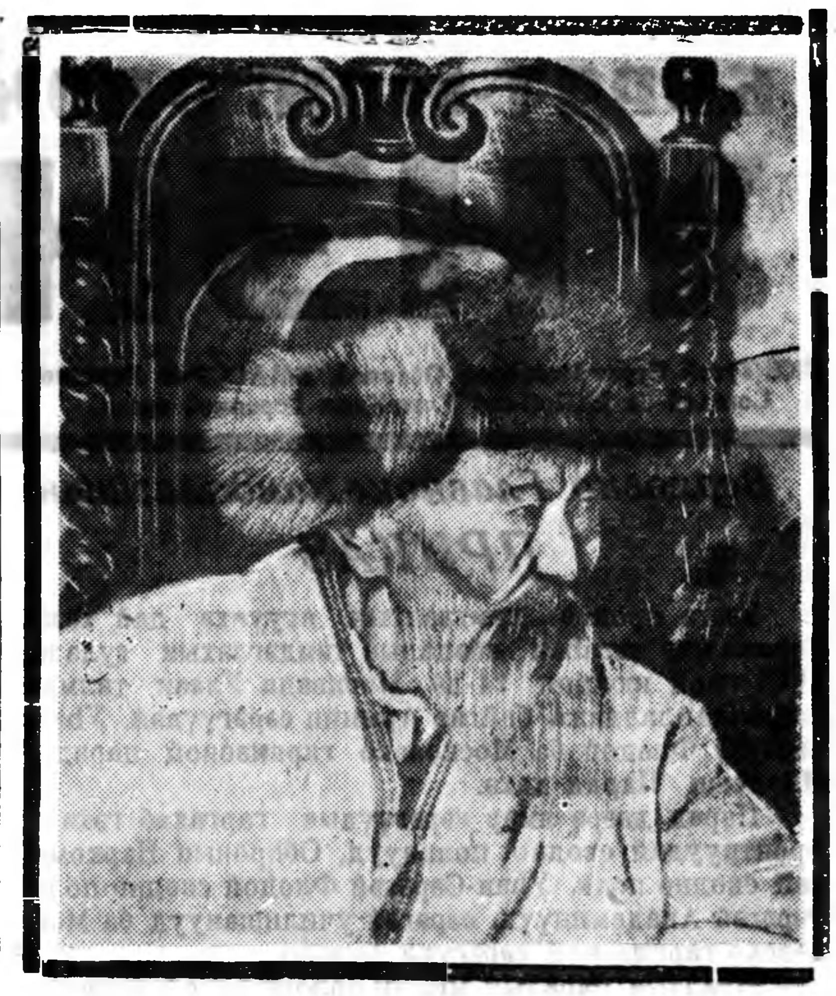
Пленум дээрэ ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр Б. Л. Лобсанов үгэ хэлэжэ, парторганизацинн хүдэлмэридэхи дутуу дунда зүйлнүүдые усадхаха талаар дэлгэрэнгы заабари үгэбэ.

Б. ЦЫБЕНДОРЖИЕВ.

Урган хэрэгсэлэй юумэнүүдые гаргаха завод байгуулагдахань

Улан-Удын мяханай комбинатай дэргэдэ урган хэрэгсэлэй юумэнүүдые гаргаха завод баригдажа эхилбэ. Энэ завод хадаа консервын банкануудые хэхэдэ хэрэггүй боложо хаягдан сангһаа элдэб юумэнүүдэй коробко, мүн тэрэшэлэн тобшо, ручка гэхэ мэтын юумэнүүдые бүтээхэ юм.

Энэ завод августын һүүл багта хүдэлмэрилжэ эхилхэ байна.

Джамбул Джабаев

Казахска арадай акын, Сталинска шагналай лауреат, советскэ гайхамшаг поэт Джамбул наһа бараба.

Джамбул 1846 оной февраль һарада түрэһэн юм. Нэгэ хэдыхэн һаранuудта амиды мэндэ байгаа һаа зуу наһа гүйсэхэ бэлэй.

СССР-эй бүхы арадай хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаһан Джамбулай дуунууд ба поэмэнүүд советскэ поэзиин үнэтэ зүйлынь болобо. Джамбул өөрынгөө уран һайхан үгөөрөө арад зондо арюун албаяа ябуулаа.

Казахска арадые Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революциин һэрүүлэн бодхоходонь Джамбул дала гара наһатай болоһон байгаа. Үндэр наһатай болһоншье һаа Джамбул залуугай сог залита эдибхи зоригоор революционно хүдэлөөнүүдтэ оролсон хабаадаһан юм. Социалистическэ революциин илалтаһаа Джамбул шэнэ шэн зоригой, эдир залуугай эхи һүлдэ олоо бэлэй. Агуухэ ород арадай халуун туһаламжаар казахска арад зонойгоо туйлаһан гайхамшаг илалтануудые Джамбул өөрынгөө баян дуунуудаар магтан мүнхэлөө.

Джамбулай уран һайхан творчество үндэһөөрөө үни холын үенүүдтэй холбоотой, арадай аман зохёол ба түрүү советскэ литература хоёрые холбоһон амиды гэшхүүр боложо үгөө.

Арадай поэзиин һууришал формонуудые шэнэ революционно удхатай уран шадабаритай холбуулжа шададаг дээрэһээ „Сталин тухай дуун", „Эхэ орон тухай поэмэ", „Хүн түрэлтэнэй хабар тухай дуун", „Би Сталиниие дууланаб" гэхэ мэтын советскэ хүнүүдтэ мэдэгдэһэн гайхамшаг зохёолнуудые байгуулха арга боломжо үгөө.

Советскэ Союзда гитлеровскэ һүрэг дээрмэшэдэй бузар муухайгаар добтолһон тухай мэдээсэл 95 наһатай дуушын зүрхэ сэдьхэл зэбүүрхүүлэн доһолгоһон байгаа. Ленинградай үүдэндэ ба советскэороной зүрхэн Москвада дайсадай ойртохоодо, Джамбул москвагайхидта ба ленинградайхидта уран халуун үгэнүүдээр хандажа „Ленинградайхид, минии хүүгэдүүд", „Москвадаа" гэхэ мэтэ уряал бэшэгүүдые зохёон дууляһан байна. Тэрэнэй улаан Армиин боецүүдтэ хандуулагдаһан „Дурлал ба уур сухалай поэмэ" халуун хүсэтэйгээр зэдэлээ бэлэй:

Агуу Сталин хүбүүдээ
Илалтада хүтэлнэл.
Ухаа зоригто хүбүүдээ
Уряалажа дууданал.
Дайсадые хюдаха саг ерээ.
Дайгаар олзо бэдэрээшэд
Харанхы нүхэеэ олуужа.

Лаб ерэхэ илалтада казахска поэдэй этигэһэн дулэтэ үгэнүүд дайнай ба ажалай үндэр габьяанuудта дуудажа, фронт ба ара талын эбдэршэгүй эбтэ холбоо тээшэ уряалан ородуудай сталинска эбтэ холбооe магтан дууляһан байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүд соо Джамбулай зохёоһон дуунууд ба поэмэнүүд һүүлэй жэлнүүдэй советскэ поэзиин гайхамшагта зүйл боложо „Дайнай дуунууд" гэжэ ном соо оруулагдаба.

Ленинэй орденоор, Ажалай Улаан Тугай орденоор ба „Хүндэлэлэй Тэмдэг орденоор шагнажа правительство поэдэй ехэ ажалые үндэр ехээр сэгнэн тэмдэглэһэн юм.

Арадай гүнзэгы дундаһаа гаража советскэ поэзиие гайхамшагта патриотическа зохёолнуудаар баяжуулһан арадай дуунайнь алдар соло бидэнэй зүрхэнүүдтэ хододоо байха байна.

Н. Тихонов, П. Антокольский, Н. Асеев, М. Ауэзов, А. Адалис, А. Безыменский, С. Вургун, Гафур Гулям, Ф. Гладков, Н. Зарьян, К. Зелинский, М. Исаковский, В. Инбер, Б. Кербабаев, Я. Колас, Г. Корабельников, А. Караваева, П. Кузнецов, Г. Лахути, В. Лебедев-Кумач, А. Лейтес, С. Маршак, С. Михалков, С. Муканов, Д. Поликарпов, А. Прокофьев, М. Рыльский, И. Сельвинский, К. Симонов, П. Скосырев, Л. Соболев, А. Сурков, М Тарловский, А. Твардовский, А. Токомбаев, П. Тычина, А. Фадеев, И. Фефер, С. Чикованя, П. Чагин, С. Щипачев.

СССР-эй Советскэ уранзохёолшодой Союзай Правлени болбол гайхамшагта советскэ поэт, Казахстанай арадай акын, Сталинска шагналай лауреат ДЖАМБУЛ Джабаевай наһа бараһан тухай гүнзэгы гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

ЭЛИТЭ ГИТЛЕРОВЕЦҮҮДЭЙ ИСПАНИДА ТЭРЬЕДЭН ОШОҺОН ТУХАЙ АНГЛИЙСКА ГАЗЕТЭ БЭШЭНЭ

ЛОНДОН, июниин 20. (ТАСС). Минии мэдэжэ абаһанай ёһоор, дээдэ тушаалта нацистнуудтай германска самолёт Реуседэ (Барселонһоо баруун-урагшаа 80 миль) аэродром дээрэ майн 1-дэ буугаа гэжэ «Дейли экспресс» газетын барселонско корреспондент бэшэнэ. Пассажирнуудай самолёдһоо гархада нэгэ команда тэдэнэрэй заншалаар ехэ хүндэтэйгээр амаршалба. Тэдэнэрэй нэгэнь ехэ наринаар нюураа халхалжа ябаа һэн. Аэродром дээрэ дуудажа асарагдаһан Барселониин сэрэгэй губернатор телефоноор Мадридтай хөөрэлдэһэн юм. Нэгэ хэды болоод испанска самолёт ерэжэ, дээдэ тушаалта нацистнуудые абаад ябаа һэн.

Нюураа халхалһан тэрэ пассажир Гитлер байгаагүй юм ха гү гэжэ корреспондент асуудал табина.

ИТАЛИИН ШЭНЭ ПРАВИТЕЛЬСТВО

РИМ, июниин 19. (ТАСС). Иимэ составтай Италиин шэнэ правительство байгуулагдаа гэбэл: премьер-министр ба дотоодо хэрэгүүдэй министр-Ферруччо Парри («партия действия»), премьер-министрэй орлогшо—Пьетро Ненни (социалист), премьер-министрэй орлогшо—Манлио Брозио (либерал), гадаада хэрэгүүдэй министр—Альчиде де Гаспери (христианско-демократическа парти), юстициин министр—Пальмиро Тольятти (коммунист), реконструкциин министр—Меуччо Руини («ажалай демократиин» парти) гэгшэд ба бусад. Тэрэ тоодо «ажалай демократиин» коммунистнуудай, «партия действия» либералнуудай ба социалистнуудай партинуудһаа хошоод түлөөлэгшэд, христианско-демократическа партида нэгэ түлөөлэгшэ болоно.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн) ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03, писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00383. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 6.500.